

Sygn. akt II C 1200/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 października 2020 roku

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie Wydział II Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Dubinowicz – Motyk

Protokolant: Marzena Przybysz - Zaklika

po rozpoznaniu w dniu 9 października 2020 roku na rozprawie

sprawy z powództwa Z. F.

przeciwko M. F. (1) i D. F.

o rozwiązanie umowy dożywocia, względnie o stwierdzenie nieważności oświadczenia woli

I oddała powództwo o rozwiązanie umowy dożywocia zawartej między stronami 22 stycznia 2015 roku;

II oddała powództwo o stwierdzenie nieważności oświadczenia woli Z. F. z dnia 22 stycznia 2015 roku;

III odstępuje od obciążania powódki kosztami procesu;

IV odstępuje od obciążania powódki nieuiszczonymi kosztami sądowymi.

Sygn. akt II C 1200/18

UZASADNIENIE

W dniu 28 września 2018 roku Z. F. wniosła pozew przeciwko M. F. i D. F., domagając się rozwiązania umowy dożywocia zawartej między stronami 22 stycznia 2015 roku i zasądzenia od pozwanych na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. Uzasadniając żądanie powódka wskazała, iż pozwani nie wykonywali i nie wykonują przyjętych na siebie obowiązków, tj. nie regulują opłat z tytułu eksploatacji lokalu położonego w W. – (...) przy ul. (...), pobierają dla siebie zwroty nadpłat za eksploatację w/w lokalu dokonywanych przez powódkę, nie dostarczają powódce wyżywienia i ubrania oraz nie zapewniają pomocy i pielęgnowania w chorobie. (k.1-4 i 468) W piśmie procesowym z dnia 26 czerwca 2020 roku jako żądanie ewentualne, na wypadek oddalenia powództwa o rozwiązanie umowy dożywocia, powódka wniosła o stwierdzenia nieważności własnego oświadczenia woli złożonego przy zawieraniu umowy dożywocia z pozwanymi, uzasadniając iż zostało one złożone pod wpływem podstępny podstępny oraz w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. (k.472)

M. F. (2) i D. F. domagali się oddalenia powództwa, podkreślając iż opiekowali się powódką w akceptowanym przez nią zakresie i aż do sierpnia 2018 roku pozostawali z powódką w dobrych relacjach. (k.62-66)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Prawo odrębnej własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w W. przy ul. (...) należało w udziale 1/2 części do Z. F. i w udziałach po 1/4 części do jej synów – D. F. i A. F.. W w/w lokalu zamieszkiwała, od śmierci męża w dniu 29 lipca 2010 roku – samotnie, Z. F.. D. F. z rodziną zamieszkiwał w N. przy ul. (...), a A. F. – w K. Ł. nr (...), powiat (...).

W dniu 22 stycznia 2015 roku pomiędzy Z. F. oraz D. i M. F. zawarta została umowa dożywocia, na mocy której Z. F. przeniosła na D. i M. F. przysługujący jej udział 1/2 części w prawie własności lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w W., w zamian za co pozwani zobowiązali się zapewnić powódce dożywcotnie utrzymanie, polegające na przyjęciu jej jako domownika, dostarczaniu jej wyżywienia, ubrania, mieszkania, zapewnienia jej odpowiedniej pomocy i pielęgnowania w chorobie oraz sprawienia jej własnym kosztem pogrzebu odpowiadającego miejscowym zwyczajom.

Dowody: wypis aktu notarialnego rep. A (...) sporządzonego dnia 22 stycznia 2015 roku przed notariuszem w W. I. M. (k.8-16), informacja o treści księgi wieczystej (...) Sądu Rejonowego dla Warszawy – Mokotowa w W. (k.17-21)

W dacie zawierania umowy dożywocia u Z. F. występowały zmiany otępienne o niewielkim nasileniu, co powodowało że zdolność powódki do samodzielnego podejmowania decyzji i wyrażania woli była nieznacznie ograniczona.

Dowód: opinia biegłego z zakresu psychiatrii k.115 dołączonych akt I Cps 18/19 Sądu Rejonowego w Miastku

Po zawarciu umowy dożywocia Z. F., zgodnie ze swoim życzeniem, nadal zamieszkiwała w lokalu przy ul. (...) w W., prowadząc samodzielnie gospodarstwo domowe i uiszczając opłaty za w/w lokal na rzecz wspólnoty mieszkaniowej. Okresowo, tj. na weekendy, święta itp., powódka przebywała u syna i synowej w ich domu w N., gdzie miała przeznaczony dla siebie pokój, ale nie chciała tam mieszkać na stałe, ponieważ pozwani pracowali zawodowo, a ona lepiej czuła się w (...). Powódka, pozwani i ich dzieci mieli bardzo dobre relacje, pozostawali ze sobą w stałym kontakcie telefonicznym, pozwany odwiedzał matkę wracając z pracy, przywoził jej większe zakupy, dokonywał drobnych napraw w mieszkaniu. Powódka była osobą sprawną, wychodziła z domu, robiła zakupy, odbywała wizyty u lekarzy, regulowała opłaty. Powódka twierdziła, że nie potrzebuje wsparcia finansowego, gdyż otrzymuje wystarczająco wysoką emeryturę.

Po zdiagnozowaniu u D. F. stwardnienia bocznego zanikowego, pozwany w 2018 roku prosił powódkę o przeprowadzenie się do niego do N., tłumacząc, że nie będzie już pracował w W. i nie będzie miał możliwości przyjeżdżać do matki, jednak powódka nie chciała na to się zgodzić. Powódka, mimo wiedzy o chorobie syna, miała pretensje o to, że nie jest już tak często odwiedzana przez niego. Wiosną i latem 2018 roku powódka kilkakrotnie zmieniała zdanie co do tego czy i u którego z synów chciałaby zamieszkiwać.

Dowody: historia operacji z rachunku bankowego k.35-38, zeznania świadka A. F. (e-protokół rozprawy z 14 czerwca 2019 roku), dokumentacja z wizyty lekarskiej w dniu 20 czerwca 2018 roku (koperta k.213), zeznania świadka S. P. (e-protokół rozprawy z 6 września 2019 roku), zeznania świadka W. O. (1) (e-protokół rozprawy z 13 września 2019 roku), zeznania świadka W. O. (2) (e-protokół rozprawy z 13 września 2019 roku), zeznania świadka K. F. (e-protokół rozprawy z 13 września 2019 roku), zeznania świadka H. G. (k.283-285), zeznania świadka B. G. (k.307-309), zeznania świadka P. F. (k.309-312), zeznania świadka G. G. (k.333-334), zeznania świadka J. W. (1) (k.335-337), zeznania świadka J. W. (2) (k.337-338), zeznania świadka M. J. (k.339), zeznania świadka R. W. (k.429), zeznania świadka P. G. (k.429v-430)

Od przełomu 2017/2018 roku pozwani i ich dzieci zauważyli pogarszający się stan psychiczny powódki, a sama powódka skarżyła się obu synom na złe relacje z sąsiadami – państwem P.. Agresywne zachowania powódki wobec sąsiadki, p. S. P., skutkowały wszczęciem postępowania karnego wobec powódki.

Problemy ze stanem psychicznym powódki ujawniły się już wcześniej – już od 2014 roku powódka uskarżała się w czasie wizyt lekarskich na osłabienie pamięci i była diagnozowana w kierunku otępienia, w 2017 roku nasiliły się u powódki myśli prześladowcze, co manifestowało się wielokrotnym zgłaszaniem funkcjonariuszom policji skarg na sąsiadów, 27 kwietnia 2017 roku powódka odmówiła hospitalizacji w szpitalu psychiatrycznym, a od 2015 roku zażywała ordynowane jej lekarstwa.

Latem 2018 roku D. i M. F. (1) poprosili A. F. o spotkanie, podczas którego poinformowali go o złym stanie zdrowia D. F. (zdiagnozowanym stwardnieniu bocznym zanikowym), o braku możliwości dotychczasowej opieki nad matką, o pogarszającym się stanie psychicznym powódki i planach skłonienia jej do leczenia psychiatrycznego.

Dowody: zeznania świadka A. F. (e-protokół rozprawy z 14 czerwca 2019 roku), dokumentacja medyczna powódki (k.208 i 213), zeznania świadka S. P. (e-protokół rozprawy z 6 września 2019 roku), zeznania świadka K. F. (e-protokół rozprawy z 13 września 2019 roku)

7 sierpnia 2018 roku powódka zgłosiła się na wizytę do lekarza psychiatry, informując iż czyni to na własną prośbę, ponieważ sąsiedzi oskarżają ją o bycie „wariatką”. Powódce towarzyszyli D. F. i M. F. (2). Powódka opisała narastający konflikt z sąsiadami, skarżyła się na ich zachowania oraz na to, że traci pamięć, a pozwana zrelacjonowała zasłyszane od sąsiadów zachowania powódki. Powódka podawała, że jest w dobrych relacjach z dwoma synami, że zamieszkuje sama, ale pozostaje w stałym kontakcie z synem i synową, którzy są zobowiązani do sprawowania nad nią opieki. Po badaniu powódki, w tym - zaobserwowaniu zaburzeń uwagi i funkcji poznawczych oraz usystematyzowanych treści urojeniowych nastawionych wobec sąsiadów, lekarz rozpoznał u powódki organiczne zaburzenia urojeniowe i zalecił farmakoterapię. Podczas kolejnej wizyty w dniu 30 sierpnia 2018 roku powódce towarzyszył syn A. F., powódka wskazywała że od 8 sierpnia przebywa pod jego opieką. Po wykonaniu badań lekarz rozpoznał u powódki otępienie lekkiego stopnia i organiczne zaburzenia urojeniowe podobne do schizofrenii, zalecając kontynuację dotychczasowego leczenia.

Dowody: karty wizyt (k.40-41)

Pismem z dnia 8 sierpnia 2018 roku pełnomocnik Z. F. złożył M. F. i D. F. oświadczenie o odwołaniu oświadczenia woli o przeniesieniu na nich 1/2 części w prawie odrębnej własności lokalu przy ul. (...) w W. z uwagi na zaistnienie przesłanek uzasadniających rozwiązanie umowy dożywocia (tj. zaniechanie przyjęcia powódki jako domownika, zaniechania dostarczania jej wyżywienia, ubrania, mieszkania, pomocy i pielęgnowania w chorobie) i wezwał do złożenia przez pozwanych w formie aktu notarialnego oświadczenia o powrotnym przeniesieniu na Z. F. udziału we własności w/w lokalu. Pismo to zostało doręczone pozwany 14 sierpnia 2018 roku.

Dowody: pismo z 8 sierpnia 2018 roku z potwierdzeniem doręczenia (k.43-45)

W dniu 14 sierpnia 2018 roku Z. F. sporządziła oświadczenie, iż chce doprowadzić do zmiany stanu własności lokalu przy ul. (...) w W., wywołanego umową dożywocia, w taki sposób, by współwłaścicielami lokalu w udziałach po 1/2 części byli D. F. i A. F. oraz że jej życzeniem jest, by całkowitą opiekę nad nią przejął A. F..

Dowód: oświadczenie z 14 sierpnia 2018 roku (k.28 i informacyjne wysłuchanie powódki na rozprawie w dniu 14 czerwca 2019 roku)

Od sierpnia 2018 roku, po wizycie lekarskiej z dnia 8 sierpnia, Z. F. zamieszkuje u syna A. w K.. A. F. przejął opiekę nad powódką, uznając że pozwany nie jest w stanie opiekować się matką. Po wyjeździe, początkowo powódka prosiła pozwanych, dzieci pozwanych i była żoną A. F. o zabranie jej z powrotem do W., twierdząc że syn nie chce jej odwiedzić, potem deklarowała zadowolenie z zamieszkiwania u A. F. i zamiar pozostania u niego. Z. F. sporządziła przed notariuszem testament, powołując do dziedziczenia po sobie wnuka, syna A. F., M. F. (3), który jest jednym z jej pełnomocników w niniejszym postępowaniu.

Dowody: list powódki do pozwanego (k.107), listy powódki (k.141-144), stenogramy rozmów telefonicznych powódki z pozwaną, dziećmi pozwanych i H. G. (k.145-168), płyta z nagraniami rozmów (k.169 i 350), zeznania świadka A. F. (e-protokół rozprawy z 14 czerwca 2019 roku), zeznania świadka H. G. (k.282-285), zeznania świadka P. F. (k.309-312)

19 marca 2019 roku M. F. (2) i D. F. darowali swojej córce – K. F. przysługujący im udział 1/2 części w prawie odrębnej własności lokalu mieszkalnego nr (...) położonego w W. przy ul. (...) obciążony prawem dożywocia na rzecz Z. F., a D. F. darował K. F. przysługujący mu udział 1/4 części w prawie własności w/w lokalu. K. F. oświadczyła, że przyjmuje na siebie obowiązki wynikające z umowy dożywocia.

Dowód: wypis aktu notarialnego rep. A (...) sporządzonego 19 marca 2019 roku przed notariuszem w L. S. G. (k.246-253)

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się nieuzasadnione.

Podstawą prawną żądania rozwiązania umowy dożywocia jest art. 913§2 kc, stanowiący, iż w wypadkach wyjątkowych sąd może na żądanie zobowiązanego lub dożywotnika, jeżeli dożywotnik jest zbywcą nieruchomości, rozwiązać umowę o dożywocie. Przepis ten nie mógł jednak znaleźć zastosowania w niniejszej sprawie, i to z dwóch przyczyn.

Po pierwsze, podkreślić należy, iż przy wyrokowaniu sąd bierze za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy (art. 316§1 kpc), co oznaczało konieczność uwzględnienia faktu, że od 19 marca 2019 roku pozwani D. i M. F. (2) nie są już właścicielami w udziale 1/2 części prawa odrębnej własności lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w W., nabytego od powódki na podstawie umowy dożywocia, gdyż darowali ów udział K. F.. W wyniku zbycia nieruchomości obciążonej dożywociem, jej nabywca (tu: K. F.) wstępuje z mocy prawa w dotychczasowy stosunek dożywocia i staje się odpowiedzialny wobec dożywotnika rzeczowo, a za świadczenia wymagalne w czasie od przejścia własności także i odpowiedzialny osobiście (art. 910§2 kc) i zwalnia w tym zakresie z długu dotychczasowego zobowiązanego (tu: pozwanym). Zbycie nieruchomości obciążonej dożywociem skutkowało ustaniem stosunku dożywocia pomiędzy Z. F. a D. i M. F., tym samym – powódka nie może skutecznie domagać się rozwiązania umowy dożywocia pomiędzy nią a pozwanymi. Skoro rozwiązanie umowy o dożywocie niweczy skutki umowy ex nunc, tj. wygasa prawo dożywocia i następuje powrotne przejście własności na dożywotnika – zbywcę nieruchomości, to żądanie rozwiązania umowy może być skutecznie skierowane jedynie przeciwko kontrahentowi umowy o dożywocie będącemu właścicielem nieruchomości, a pozwani ów status utracili. Pogląd ten jest utrwalony w orzecznictwie, przykładowo został wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2004 roku w sprawie II CK 91/03 i w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 1971 roku w sprawie III CRN 372/71.

Po drugie, rozwiązanie umowy o dożywocie jest możliwe jedynie w wyjątkowych sytuacjach, które to pojęcie musi być interpretowane w odniesieniu do dyspozycji zamieszczonej w §1 art. 913 kc. Art. 913§1 kc stanowi zaś, iż jeżeli z jakichkolwiek powodów wytworzą się między dożywotnikiem a zobowiązanym takie stosunki, że nie można wymagać od stron, żeby pozostawały nadal w bezpośredniej ze sobą styczności, sąd na żądanie jednej z nich zamieni wszystkie lub niektóre uprawnienia objęte treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę odpowiadającą wartości tych uprawnień. Oznacza to, iż nawet niemożność koegzystowania dożywotnika z zobowiązanym nie jest wystarczająca dla skutecznego wystąpienia z żądaniem rozwiązania umowy dożywocia i musi jej towarzyszyć bądź rażące naruszanie zasad współżycia społecznego bądź brak możliwości zabezpieczenia interesów dożywotnika poprzez zamianę dożywocia na rentę. W rozpoznawanej sprawie powódka powoływała się na długotrwałe i znaczące zaniechania pozwanym w wykonywaniu umowy dożywocia, prowadzące do skrzywdzenia jej, wyrażając pogląd, iż uzasadnia to rozwiązanie umowy dożywocia. Sąd stoi na stanowisku, iż istnienia żadnej z przesłanek rozwiązania umowy dożywocia powódka nie udowodniła. Powódka zdaje się bowiem nie zauważać, że pozwani wykonywali swój podstawowy obowiązek wynikający z umowy, polegający na umożliwianiu jej nieodpłatnego zamieszkiwania w stanowiącym ich współwłasność lokalu nr (...) przy ul. (...) w W. oraz że to powódka zdecydowała o rezygnacji z tej możliwości, wyjeżdżając w sierpniu 2018 roku do K.. Podobnie, decyzją powódki było niezamieszkiwanie z pozwanymi w ich domu w N., mimo że pozwani takie rozwiązanie powódce proponowali i po zawarciu umowy dożywocia i ponownie w 2018 roku, po pogorszeniu się stanu zdrowia D. F.. Nie zostało także udowodnione przez powódkę, by pozwani rozmyślnie nie wykonywali pozostałych obowiązków wynikających z umowy dożywocia. Przeciwnie – praktycznie wszyscy przesłuchani w sprawie świadkowie potwierdzili bardzo dobre i zażyłe relacje pomiędzy powódką i pozwanymi trwające do wiosny/lata 2018 roku i udzielanie przez pozwanym i ich dzieci pomocy powódce w oczekiwany przez powódkę zakresie. Sytuacja ta uległa zmianie dopiero po znaczącym pogorszeniu się stanu zdrowia pozwanego, co było wyjaśniane powódce i czemu pozwani usiłowali przeciwdziałać, proponując powódce zamieszkanie razem z nimi w N.. Fakt ten został odnotowany w treści dokumentacji medycznej podczas wizyty lekarskiej z 20 czerwca 2018 roku i zapis ów koresponduje z zeznaniami świadków K. F. i P. F.. Nawet jednak w razie przyjęcia, że pozwani nie wykonywali literalnie wszystkich przyjętych na siebie w umowie dożywocia obowiązków (np. nie finansowali powódce zakupu żywności i odzieży), okoliczność ta nie jest jednak

wystarczającą przesłanką do rozwiązania umowy dożywocia, a ewentualnie mogła uzasadniać żądanie zamiany świadczeń pozwanych polegających na zapewnieniu powódce wyżywienia i ubrania czy też bieżącej opieki na rentę, co umożliwiłoby powódce sfinansowanie dla siebie świadczeń opiekuńczych oraz niezbędnych zakupów. Brak jest także podstaw do przyjęcia by zaniechania pozwanych mogły być rozpatrywane jako celowe negatywne działania nakierowane na pokrzywdzenie powódki, skoro zostały one wywołane przyczynami obiektywnymi (ciężka choroba pozwanego), a pozwani mogli pozostawać w przekonaniu że bieżącej pomocy (typu: zakupy, drobne naprawy) powódce udzielić może - zamieszkujący w tym samym co powódka budynku – wnuk M. F. (3). Nie można także, zdaniem Sądu, przyjąć, by były one tak znaczące i rażąco nieprawidłowe, aby istniejącą sytuację między stronami kwalifikować jako wyjątkową i uzasadniającą rozwiązanie umowy dożywocia.

Konkludując, z przedstawionych powyżej przyczyn, Sąd oddalił powództwo Z. F. o rozwiązanie umowy dożywocia, jako nieuzasadnione.

Nie zasługiwało na uwzględnienie także żądanie ewentualne stwierdzenia nieważności oświadczenia woli powódki złożonego przy zawieraniu w dniu 22 stycznia 2015 roku umowy dożywocia z pozwanymi, jako złożonego na podstawie podstępny oraz w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

Podstęp jest jedną z postaci wad oświadczenia woli, definiowaną w dużej części poprzez odniesienie do innej wady, mianowicie błędu. Stosownie do art. 86 kc jeżeli błąd wywołała druga strona podstępnie, uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu może nastąpić także wtedy, gdy błąd nie był istotny (a więc nie musi to być błąd uzasadniający przypuszczenie, że gdyby składający oświadczenie woli nie działał pod wpływem błędu i oceniał sprawę rozsądnie, nie złożyłby oświadczenia tej treści – art. 84§2 kc), jak również wtedy, gdy błąd nie dotyczył treści czynności prawnej. W razie złożenia oświadczenia woli wywołanego podstępnie, składający je może uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia poprzez pisemne oświadczenie złożone kontrahentowi w ciągu roku od wykrycia błędu (art. 84 i 88 kc). W toku postępowania powódka, reprezentowana przez zawodowych pełnomocników, nie sformułowała twierdzeń kiedy i jakimi działaniami pozwani mieli u niej wywołać błąd oraz na czym ów błąd miałby polegać. Żadna z powyższych okoliczności nie została także, siłą rzeczy, udowodniona. Co więcej, nie zostało wykazane by do chwili zamknięcia rozprawy powódka złożyła oświadczenie o uchyleniu się od skutków swojego oświadczenia woli, jako złożonego pod wpływem podstępnie wywołanego błędu. Z pewnością oświadczeniem takim nie jest pismo datowane na 8 sierpnia 2018 roku (k.43-44), mające odmienną treść i sporządzone przez osobę nie dysponującą pełnomocnictwem do składania oświadczeń woli w imieniu powódki.

Stosownie do art. 82 kc nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 7 lutego 2006 roku, wydanego w sprawie o sygn. IV CSK 7/05, wyłączenie świadomości lub swobody musi wynikać z przyczyny wewnętrznej, a więc ze stanu, w jakim znajduje się osoba składająca oświadczenie woli, a nie z okoliczności zewnętrznych, w jakich osoba ta się znalazła. Przyjmuje się ogólnie, że chodzi o brak rozeznania, niemożność rozumienia znaczenia własnych posunięć lub też innych osób i zrozumienia sensu składanych oświadczeń. Kwestia oceny stanu zdrowia psychicznego i jego wpływu na sposób podejmowania decyzji i wyrażania swej woli przez określoną osobę wymaga wiadomości specjalnych. W rozpoznawanej sprawie opinia biegłego z zakresu psychiatrii nie potwierdziła tezy, iż powódka znajdowała się w stanie wyłączającym świadome lub swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli w dacie składania oświadczenia stanowiącego element umowy dożywocia. Po przeanalizowaniu materiału dowodowego, głównie dokumentacji medycznej powódki i osobistym badaniu powódki, biegły stwierdził, iż w styczniu 2015 roku zdolność powódki do podejmowania decyzji i wyrażenia woli była jedynie nieznacznie ograniczona, jako że zdiagnozowane wówczas u powódki zmiany otępienne miały niewielkie nasilenie. Sąd nie dostrzegł konieczności uzupełnienia opinii, postulowanej przez stronę powodową w piśmie z dnia 17 września 2020 roku (k.484), jako że jest oczywiste, iż stwierdzenie biegłego o nieznacznym ograniczeniu zdolności do samodzielnego podejmowania decyzji i wyrażania woli jest wyrazem gradacji owego ograniczenia i z pewnością nie może być interpretowane jako całkowite wyłączenie owej możliwości, relewantne z punktu widzenia art. 82 kc. Wnioski opinii korespondują

z pozostałym materiałem dowodowym, np. zapisami w dokumentacji medycznej powódki z 2015 i 2016 roku (k.213) czy też zeznaniami świadków, potwierdzającymi, że powódka w owym czasie funkcjonowała samodzielnie, że uświadamiała sobie narastające zaburzenia pamięci i że rodzina powódki aż do przełomu 2017/2018 roku nie dostrzegała poważniejszych problemów zdrowotnych powódki. W dokumentacji medycznej powódki problemy z zapamiętywaniem i podejrzenie zmian otępiennych odnotowano po raz pierwszy w 2014 roku, a do notoriów należy wiedza, że zmiany te pogłębiają się stopniowo i w dłuższym czasie. Nie można też nie odnotować, że zamieszkujący w bezpośredniej bliskości powódki, mający możliwość obserwowania powódki na co dzień, jej wnuk – p. M. F. (3), mimo posiadania wiedzy prawniczej, nie dostrzegał konieczności zasugerowania swojemu ojcu czy wujowi wszczęcia postępowania o ubezwłasnowolnienie powódki, jak również nie poddawał w wątpliwość możliwości skutecznego sporządzenia przez powódkę testamentu po sierpniu 2018 roku.

Mając na uwadze powyższe okoliczności, Sąd uznał, że nie zostało udowodnione by sporne oświadczenie woli powódki dotknięte było wadą z art. 82 kc lub art. 86 kc i oddalił powództwo o stwierdzenie nieważności oświadczenia woli Z. F. z dnia 22 stycznia 2015 roku.

Sąd zaznacza też, iż – wbrew zastrzeżeniom pozwanych – brak było podstaw do kwestionowania skuteczności udzielenia przez powódkę pełnomocnictwa procesowego adw. R. S. i wniesienia w imieniu powódki pozwu. Jest bowiem niesporne, iż powódka nie została ubezwłasnowolniona częściowo ani całkowicie, czyli – posiada zdolność procesową, mimo iż stan zdrowia psychicznego powódki w 2018 roku mógł rodzić wątpliwości (co wynika z wpisów w dokumentacji medycznej z sierpnia 2018 roku czy treści informacyjnych wyjaśnień powódki podczas rozprawy w dniu 14 czerwca 2019 roku). W orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, iż osoba z zaburzeniami psychicznymi, mająca zdolność procesową, może udzielić pełnomocnictwa procesowego (uchwała Sądu Najwyższego z 26 lutego 2015 roku w sprawie III CZP 102/14), popierany przez tut. Sąd.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu i nieuiszczonych kosztach sądowych jest art. 102 kpc i art. 113 ust.4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, a odstąpienie od obciążania powódki kosztami procesu i kosztami sądowymi uzasadniała sytuacja życiowa powódki, tj. zaawansowany wiek, aktualny zły stan zdrowia i subiektywne poczucie pokrzywdzenia.